

Helleflynder.

Juni, Juli, August og September Maanederne vil efter al Sandsynlighed byde Løjligbed til betydelig Fangst af Helleflynder, I disse fire Sommermaaneder tør man ikke regne med at fylde Lagerrumene med Torsk, da Helleflynderen er den Fisk, der vil give de største Indtægter, og Sæsonen maa som Følge deraf udnyttes til det yderste.

Agnstilden.

Efterspørgslen fra Finmarken er for denne Vares Vedkommende i voldsom Stigning.

Vatnskattur, ravmagns-prisur og bygningsskattur.

I "Tingakrossi" nr. 41 stendur stjórnmargrein, ið ber kærú á borgarstjórnina fyrri hækkan av vatnskattinum í samanburði við vatnloysi í Havn.

So tørvulig og bein hendan ákæran er, so lítið hevur hon at týða móti øllum tí hópi av órættvísi og harðræði, Tórs-havnar borgarstjórn hevur boðið sínum borgarum í eitt ævilangt áramát. — Men hvat er hartil at siga. Borgararnir hava fortjent tá borgarstjórn, teir hava, tí teir hava sjálvir valt hana. Tað hevur altíð verið síður í høvuðstaðnum — okkum lítið til heiðurs — at velja antin ríkastu menn ella teirra tenarar í borgarstjórnina; tí eingin regla er so fóst, at hon ikki hevur undantøk, og á einum sinni hevur tann partur av borgaranum, sum ríkmenninir eyknevndu „rakkið“, sett sín vilja ígjøgnum við eitt borgarstjórnarval og valt ein folksins mann, men tað er nú langt síðani.

Hóast vatnskatturin, sum áður-nevnt, í sjálvum sær er lítis-verdur, so gevur hann tó, saman við tveimum øðrum heldur stórrí ótingum, eina talandi mynd av tí anda, sum eyð-kennir ríkmannahugsanina í borgarstjórnini.

Vatnskatturin verður álagdur, tá Havnin á fyrsta sinni fekk sína vatnveiting, — sum tað var sagt, fyrri at hava driftina fyrri seg og víta hvussu hon kundi bera seg. Um stóddina á vatnskattinum er lítið vert at tala: men tað er lagið — hesin skattamatini, ið eyðkennir hann sum ríkmannaræðisskatt. Hin allmenni grundsetningur á skattamálum: at skatturin skal nita harðast, har skattaevnini eru størst, tykist ikki at hava nomið við teir, sum hesari borg stjørna. Vatnskatturin, so sum hann her er havdur, má av rættum setast javnt við næstleggsta hugsunnarhátt í skattamálum. „Nevskatturin“ ella „høvuðsskatturin“ er ivaleyst lægsti, eins og „plóg-peningurin“, men tineset kemur „árnskatturin“ ella „glærgluggaskatturin“, eftir hvørjum menn skuldu galda skatt, av hvørjum eldsta teir áttu ella av hvørjum glærglugga. Til hendan skattamátu má vatnskatturin verða roknaður. Vatn má eithvørt hús hava, ríkt ella fátækt, summi hava ein krána og summi fleiri — tað fer tíverri ikki altíð eftir ríkidømi, men gjaldíð verður eins fyrri øll, og herfí liggur hitt ótøluga og fyrri nútíðar menniskjur upprandi órættvísi. — At hugsa sær til, at tá tað reður um at skaffa staðnum eitt so neyðturvuligt evni sum vatn, so skulu øll, rík og fátækt, galda eins fyrri at fáa tað. Hvat vildu menn sagt, um vit færdi hesa skattahugsan út í

æsur og lótu borgararnar rinda æins vegskatt, gotuskatt, kloakskatt o. s. fr. Ja, teir sum hava ásett, upprættildið og nú hækka vatnskattin máttu, um teir vilja vera konsekventir, sagt ja og amen; men allir, sum hugsa eins og javnaðarmenn, mugu standa saman og reka tilfíkar menn frá borgarstjórnini sum snarast.

Tað er gott og prísvert, at ein borgarstjórn vil halda hvørja drift fyrri seg á roknskapinum og til eina hvørja tíð kunna greiða frá, hvat eitt verk hevur kostað at stovna, og hvussu tað gongur peningaliga — men fyrri javnaðarmonnum má tað vera sum ein órykklugur steyrur, at borgararnir rinda skatt eftir teirra skattaevnum til allar tær útreiðslur, sum borgarstjórnin hevur, og ikki á nakran hátt rinda javnstórar særskattir til eina ella aðra drift hvørja fyrri seg. Tá Tórshavnar borgarstjórn setti á stovn ravmagnsverkíð, var sagt, at hetta var eitt allment kommunalverk. Hvat tað kostaði at stovna, veit vist eingin til lítar enn, og hvussu driftin stendur seg, hava vit eina ákennning av, hvørjaferð vit rinda tær stóru ravmagnsrokningarnar. Her knóga Tórshavnar borgarar framvegis undir einum ravmagnsprisi, ið liggur 6—10 ferðir so høgt uppi, sum í nokrum øðrum stað, vit kenna til. Fyrst ger borgarstjórnin tað óbótaverk at dríva ígjøgnum stovnan av einum ravmagnsverkí í ótíð móti valdrámannaráðnum, í staðin fýgi at samtykkja at ganga við til eitt høvuðsverk fyrri alla Streymoyina í Vestmanna, síðani elvir hon borgaranum at tekna seg fyrri so og so nógv ravmagnsmongd við lyftu um prísir, sum ikki vóru hildnir, og so, tá menn aftra sær á og ikki vilja rinda okurprísirnar, dregur hon teir fyrri rættin og fær teir dómard til at rinda. Omaná hesa strongu framferð heldur stjórnnin áfram við sama hoga ravmagnsprisi. — Ja, um Havnar borgarar vóru einglar, skuldi ein trú, at teir uppræðust; men teir mugu vera meira enn einglar, tí teir uppræst ikki.

Javnaðarhugsandi menn mugu hava til endamáls, at ravmagnsprísirnar verða settir niður á normalprís, og kommunukassin má rinda tað, sum árestar driftina. Meðan grundskattur og serstakliga grundviroðshækkunnarskatturin er bæði hóskandi og rættvísir í vaksandi borgum, so er tann sonevndi bygningsskattur, sum Tórshavnar kommuna leingi hevur upprættildið, eins órættvísir og óhóskandi, sum vatnskatturin og tilfíkar skattir. Her er ikki talan um nakran sum helst víroðsskatt. Ein maður, ið eigur eitt gott grundstykki liggandi mitt í Havnini, bert spekulerandi í víroðshækkunini, byggir ikki á tað ella selur tað til aðrar at byggja á — hann rindar ongan serstakan skatt av tí; meðan ein fátækur maður, sum í dýrum dómum av neyð hevur keypt sær eitt lítið grundstykki í útjaðranum av Havnini og bygt á tað eina smáttu at liggja inni í, hann má undir strongum pantatreytum rinda grundskatt av tí jarðstykki, hann hevur keypt, ásamt og í bygningsskattinum av húsavirðinum. — Eitt hvørt bert nokurlunda rættisikta menniskja við vanligum gonguviti má siggja hetta freka og himmalrøpandi órættvísi, sum heri er fíalt — nei lat okkum heldur siga: sum ósmæði og flennandi spottar alt rættvísi.

Ikkí um at tala, at hesin so-

kallaði bygningsskattur gongur eins á fyrri øll hús, sethús, pakkhús, handilshús, skrivstovur og skúlar. Her er ikki farið hitt allarmista eftir, antin húsíð er eitt neyðturvuligt skjól móti veðri og vindi fyrri fátækar arbeiðarar, ella tað er ein glæstri-borg fyrri ríkmenn, antin tað er eitt handilshús, har túsindir av krónum rulla inn í um dagin, ella tað er eitt verkstað, har ein handverkeri móðisliga vinnur fyrri breyð til seg og síni, antin tað er ein sakførarskrivstova, har stórvirðis í peningi forvaltaast, ella tað er ein skúli, har ídnir kennarar við sítt andarbeið royna at draga arbeiðarabørnini upp úr fákunnuni inn í ein upplýsning, ið er mentunnargrundlagið fyrri framtíð folksins.

Hesi trí mál merkja tilfífulnar hvørjum staði núverandi borgarstjórn stendur á. Um einki annað var at henni enn hetta, var tað nokk fyrri javnaðarhugsandi arbeiðarar at krevja hana burtuskýgvaða; men har eru tíverri mong onnur vomm við henni, tey ið her ikki skulu verða nevnd enn.

Borgarstjórnarval stendur fyrri durum. Nú er tíðin komin, at arbeiðaralokkurin hugsar um, hvat hann skal gera, tá dagurin kemur. Antin hann skal styðja ríkmannaræðið sum áður, ella hann skal siga sum hin Havnar-borgarin segði á sinni, tá stórkeypmáðurin spurdi hvønn hann valdi:

»Nú skal »rakkið« sigra í dag!»

Javnaðarborgari.

Lønrindan

til

arbeiðarar.

Harri blaðstjóri!

I fylgju heiðræða blað tygara er ománfyrri standandi spurn-ingur lagreiddur á lótingi hin 28. august.

At henda sok hugtekur ein og hvønn hugsandi Føroying, er sjálvandi. Tí tað, at teir, sum »Føroyatíðind« sigur, »der har livsasseret sig selv i solide Stillinger med fast Gage«, ikki fáta henda spurning ella kanska eru líka glaðir, hvussu henda sok verður loyst, er óbeint og ógvuliga lágt hugsað. So stór er teirra sjálgvóðska tó ikki, at teir eru blindir fyrri einum slíkum máli; tí hetta er ein ein landsok og ikki ein arbeiðsmanna ella keypmanna sok. »Føroyatíðindi« framførir fylgjandi: »Hvis Kontant-Handelen efter de af javnaðarmonnum foreslaede Principper var bleven indført for 20 Aar siden, hvilket det umaadeligt Beløb vilde de færøske Forretninger saa ikke være bleven sparet for at tabe paa »udestaaende Fordringer«, som aldrig vil blive betalt!« Ut frá hesum orðum er tað so at fata, at verður hildið fram við kredittinum í onnur 20 ár aftrat, so vera teir »udestaaende Fordringer, som aldrig vil blive betalt« tvífaltir ella kanska meira. Tá so er státt, liggur tað nær at spyrja, hvar hetta vil enda. Og lætt er at siggja, at allir partar verða best stæddir, ífall komast kan burtur frá hesum óskili. »Føroyatíðindi« skrivur, at keypmenn geva kredít í ringum vetrum, tá arbeiðs-

loysi er. Ja, eg skal ikki siga teim ótøkk fyrri tað. Men sjálvt um kreditturin verður avloystur, so verður tað frítt fyrri einum, antin hann er keypmáður ella hvat hann er, at hjálpa einum neyðarstøddum menniskja.

Men so kemur nakað, sum eg vil geva »Føroyatíðindi« fullan rætt í, og tað er tá blaðið skrivur: »Blot maa man ikke forsomme ogsaa at fastsætte Regler for det Overgangsstadium, hvor Forholdene mellem de to Parter, Arbejdsgiver og Arbejder, endnu ikke er blevet helt frit, saaledes at forstaa, at eventuel gammel Gæld er bragt ud af Verden. Er blot dette sket, vil rent handelsmessig set umaadeligt være vundet ved en Overgang til kontant Betaling...«

Tá hr. Nielsen er ndantikin, hevur eingin tingmaður røtt um hesi víðurskifti — við fyrstu víðgerð av hesum máli. Tað er sólakrárt, at ikki kann kreditturin avloysast, fyrr enn skuldin er rinda; men tað gerst bert við at upptaka eitt lán. Men hetta skal eg koma til aftur seinri.

I eini av teim stóru byggunum her á landi vóru tveir — eftir føroyskum kringumstøðum stórkeypmenn, ið góvu fólki allmíkt arbeið, og á tann hátt vóru teir góður bygda- og samfelagsstuðlar, og bygðin var ein valabygd. Slíkar stórkeypmenn havi eg altíð hildið fyrri at vera hentar at hava í landinum — serliga meðan víðurskiftini eru skipað á kapitalistiskan hátt. Eg varð tí illa við, tá eg á hesar báðar stórkeypmenn fara á húsagong, og í staðin fyrri teir vóru komnir fleiri luxushandlarar, sum sjálvanda einki arbeið kunna lata fólkið fáa. Ein dagin, eg kom til hesa bygð, stóðu fleiri arbeiðsmenn hendur í lumma, uttan fyrri aðra tað stóru — og nú stongdi — krambúðina. Eg gav meg í tal við ein av arbeiðsmönnum og spurdi hann, hvussu visti við hjá honum. »Sum tá serte, svaraði hann mær, »tá eingin sjóróður er, vinni eg ikki eitt oyra, krambúðin, sum eg var vanur at arbeiða við, hon stendur stongd, og onga eigi eg jorðina at arbeiða uppá«. Vit komu so at tala um, hvat orsökini kundi vera til hesa syrgjulgugu umbroytan har í bygðini. »Já, tað skal eg so væl siga tær«, svaraði hann mær: »fólk arbeiðdu hjá teim stóru keypmönnum og vunnu pening, men tá tey høvdu eitt oyra, so fóru peningarnir í luxuskrambúðirnar ella út av landinum til Paris og aðra staðni. Í teim stóru krambúðunum vóru matvørunar skriv-aðar og onga tíð goldnar, harav vaks fólksins skuld til keypmenninar, som stundis vaks skuld keypmanna til útlendi. Soleiðis gekk alt sína skeivu gongd til tess, keypmenninir fóru á húsagong«. Hetta er sannleikin, og hetta óskil kann bert avverjast á tann hátt, at fólk keypa teirra vøru fyrri pening; tí tá fyrst fáa tey greiðu á, hva t ráð tey hava at keypatrítt umborð her.

Vinduer, Døre og Lister.

Godt og billigt Arbejde.
Hugo Øster's Maskinsnedkeri,
Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

óneyðugar vóru. Tí sum hr. P. M. Dam færdi fram á tingi: »tað fellur mongum arbeiðarum torført og ólagaligt ongatíð at kunna siggja, hvussu til stendur peningaliga sæð, teir hava als ikki atgongd til at víta, hvussu stendur niður«.

Tá ein ongatíð veit, hvussu niður stendur, kann hann kanska freistast til at hugsa sum so, at tað gongur-nokk, til tað er óveint, og hann ein dag fær tað boð frá keypmanninum, at hann ikki fær meira at keypa; tí nú er skuldin óvstór. Hetta hevur hent og enntá á miðum vetri, tá glærpípur hingu ár homrum og stormurnir leikaði um foldina. Slík boð eru hørð fyrri mann, sum situr við konu og børnum.

Tá var tað mikið betur, at hann um summarið fekk sína vinnu rindaða í peningi, so hann visti, hvat, hann hevði til húsarhald um veturin. Men sjálvandi er tað altíð lættari at framseta teori, enn at útføra tað í praksis; tí sum eg áður havi umrøtt, má tann gamla skuldin fáast frá hondini fyrst og hartil eitt stórt lán. Hvussu stórt hetta lánið skal vera, kann eg sjálvanda ikki siga, tað greiðist einans á tann hátt, at ein nevnd verður niður sett — ella kanska amtmaðurin tekur sær tað uppá — at fáa at víta, hvussu mikið ið Føroyingar skylda. Tá ið er gjørt, má eitt lán — á stóð sam skuldin — upptakast. Tá kann skuldin rindast og kreditturin avloysast.

J. H. Danbjørg.

Fiskiskapstíðindi.

Nú eru skipini á heimferð í hópatali.

A Havnina eru hesi komin: C. & M. Slater 26 000, Buttercup 40 000, Prinsessa Maria 26 000, Haabet 26 000, Little Emma 38 000, King Arthur 23 000, Ternan 22 000, W. G. Marshall 23 000, Zealous 11 000, Kross-tindur 6000 td. av sild.

Á Vestmanna-havn eru komin: John Brown 30 000, Maria 34 000, Henry Freeman 32 000, Dora 35 000, Research 31 000.

Á Klakkvik eru komin: Solo Dei Glorian 16 500 síðan á Ólavssøku, Søborg 20 000, Sigurfarið 30 000.

Fiskamarknaðurin.

Nú er solan av klippiskí ein mun livligari enn síðst vit søgdu frá. Mongdir eru nú seldar til 35 kr. pakkun fob. her.

Saltfiskasolan er ikki komin í fyrri álvára enn. Frá Keypmannahavn ljóða boðini: 48 oyr. kg cif. har 20—22 stertar í pakkunum og 46 oyr. kg 24—26 stertar; men Føroyingar vilja sum vera man heldur selja fob. her og boð hava eisini verið frammi 40—41 oyr. kg. Tað er ikki full so høgt sum cif-boðini. Mangir sigast ikki vilja selja fyrri minni enn 42 oyr. kg